

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-10-28

Diarienummer N163-1398/24

Handläggare

Meliha Hadzimumanbegovic

Telefon: 031-365 30 59

E-post:

meliha.hadzimumanbegovic@socialnordost.goteborg.se

Svar på remiss - Motion av Emma Altenhammar (SD) om ny måltidspolicy

Förslag till beslut

1. Socialnämnden Nordost beslutar att avstyrka motionen.
2. Förvaltningens tjänsteutlåtande översänds till kommunstyrelsen som nämndens eget yttrande.

Sammanfattning

Emma Altenhammar (SD) har lämnat en motion om att Göteborg Stad bör uppdatera sin måltidspolicy. Förslaget är att införa en måltidspolicy liknande den som finns i Uddevalla kommun där främst svensk husmanskost serveras och specialkost av religiösa eller etiska skäl tillgodoses med vegetarisk kost.

Yttrandet ska vara kommunstyrelsen tillhanda den 19 januari 2025.

Förvaltningens bedömning är att motionen ska avstyrkas.

Bedömning ur ekonomisk dimension

I förvaltningen serveras endast måltider inom förvaltningens egna hem för vård och boende (HVB). Boendena sköter inköpen av råvaror på egen hand och lagar maten på plats tillsammans med barn och ungdomar. På HVB lagas och serveras flera alternativ med individuella anpassningar så att barn och ungdomar får i sig en nyttig och varierad kost utifrån sina förutsättningar och förmågor.

En förändring i måltidspolicyn som innebär att tillgodose specialkost och individuella anpassningar med endast vegetarisk kost skulle kunna innebära kostnadssänkningar initialt. Samtidigt skulle det kunna innebära att barn och ungdomar placerade på förvaltningens HVB inte gillar eller äter maten som serveras. Detta påverkar i sin tur välbefinnandet och koncentrationsförmågan negativt. Att kompensera för detta med andra insatser skulle i förlängningen kunna leda till kostnadsökningar för förvaltningen.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Nuvarande måltidspolicy har tagit i beaktande sociala aspekter så som olika åldersgrupper, socialt utsatta personer, hälsa, mångfald och funktionsvariationer. Måltidens betydelse för personer som befinner sig i stadens verksamheter är mycket

viktig utifrån både fysiskt och psykiskt välbefinnande. Det är därför av stor vikt att dessa verksamheter fortsatt har möjlighet att styra måltidens utformning utifrån de behov och preferenser som finns inom varje specifik verksamhet.

Det nya förslaget om att revidera måltidspolicyn till att ha svensk husmanskost som bas i alla verksamheter skulle begränsa verksamheters möjligheter att anpassa måltiden till den målgrupp och de individer som befinner sig där. Detta skulle innebära en risk för sämre näringsintag hos vissa individer samt begränsa matgästernas möjlighet till inflytande över den egna måltidssituationen.

Enligt barnkonventionens artikel 12 har barn och unga rätt att uttrycka sin mening i alla frågor som berör det. I frågor som barnet påverkas av ska barnet höras och barnets intresse komma i första rummet. I enlighet med barnkonventionen bör därför barn och unga ha möjlighet att själva vara med och påverka måltidssituationen, vilket de har i enlighet med den nuvarande måltidspolicyn.

Samråd

Ärendet skickas till ungdomsråden för information och möjlighet att lämna synpunkter inför socialnämndens sammanträde.

Samverkan

Information i förvaltningens samverkansgrupp (FSG) den 10 december.

Bilagor

1. Motion av Emma Altenhammar (SD) om ny måltidspolicy enligt Uddevallas husmanskostmodell

Ärendet

Emma Altenhammar (SD) har lämnat en motion om att Göteborg Stad bör uppdatera sin måltidspolicy. Förslaget är att införa en måltidspolicy liknande den som finns i Uddevalla kommun.

Yttrandet ska vara kommunstyrelsen tillhanda den 19 januari 2025.

Förvaltningens samlade bedömning är att motionen ska avstyrkas.

Beskrivning av ärendet

Emma Altenhammar (SD) lyfter i sin motion att Göteborgs Stad bör införa en liknande måltidspolicy som Uddevalla kommun har med fokus på lokala och närproducerade råvaror. I Uddevallas offentliga verksamheter serveras huvudsakligen svensk husmanskost samt ett vegetariskt alternativ. Modellen innebär att Uddevalla kommun tillgodoser kostpreferenser av religiösa eller etiska skäl med det vegetariska alternativet. Motionären lyfter att det handlar om att tillgodose näringsriktig mat i offentliga verksamheter men även att stärka svensk livsmedelsproduktion och hållbarhet.

Nuvarande måltidspolicy

Göteborg Stads policy för måltider antogs av Kommunfullmäktige (0417/20) år 2021 och omfattar verksamheter inom förskolenämnden, grundskolenämnden, utbildningsnämnden, äldre samt vård- och omsorgsnämnden, nämnden för Funktionsstöd samt socialnämnderna som upphandlar, köper in, tillagar eller serverar måltider. Syftet med måltidspolicyn är att klargöra betydelsen av livsmedel, mat och måltider för matgästernas välbefinnande samt att förtydliga vad som förväntas av måltidsarbetet i berörda verksamheter.

I policyn står att medarbetare som hanterar mat och måltider inom verksamheten ska ha grundläggande kunskaper om matgästens måltidsbehov, inklusive specialkost, livsmedelssäkerhet och måltidsmiljöns betydelse för den totala måltidsupplevelsen. För personer som befinner sig i social utsatthet är måltiden ett medel för att bidra till ökat fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande. Måltidssituationen ska erbjuda näring, återhämtning och gemenskap som ger individen förnyad energi att hantera sin tillvaro. Måltidssituationen med dess förberedelser och innehåll kan användas för vardaglig träning som steg på vägen till ett självständigare, stabilare och hälsosammare liv. I policyn framgår att måltiderna ska utformas enligt nedan.

Goda måltider

- Maten ska vara vällagad, utbudet ska anpassas utifrån varje målgrupp och det ska erbjudas alternativ.
- För att öka chansen att matgästerna får till sig näring, väcka intresse och uppmuntra till att provsmaka ska maten presenteras på ett inbjudande och aptitligt sätt.
- Matgästernas preferenser ska respekteras, likaså deras egna initiativ att pröva olika smaker. Personalen ska i sitt agerande skilja mellan personliga uppfattningar om smak och den professionella rollen.

Integrerade måltider

- Måltiden ska organiseras så att tillräckligt med tid ges för att äta i lugn och ro och att måltiderna fördelas jämnt över dagen.
- Det systematiska kvalitetsarbetet i organisationen ska inkludera måltidsverksamheten.
- Råd eller forum där matgäster, måltidsverksamhet och övrig (kärn-)verksamhet och är representerade ska hållas för att säkerställa inflytande på utförande och utveckling

Trivsamma måltider

- All personal som på olika sätt bidrar till eller deltar i måltiden, ska med sitt personliga agerande göra allt för att måltidsmiljön ska upplevas trivsam och trygg. Ett välkomnande och respektfullt bemötande är en självklarhet.
- Den fysiska miljön ska vara ren och fräsch och utformad utifrån målgruppernas behov. Inredning och möblering ska i möjligaste mån bidra till en behaglig ljudnivå, god belysning, angenäm miljö samt en välfungerande logistik kring måltiden.

Miljösmarta måltider

- Verksamheten ska arbeta aktivt för att minska sin negativa miljö- och klimatpåverkan i alla moment från ”jord till bord”. Matgästerna känner också att de får stöd i ambitionen att minska den egna miljö- och klimatpåverkan.

Näringsriktiga måltider

- Måltiderna ska planeras med stöd av nordiska Näringsrekommendationer och Livsmedelsverkets råd och riktlinjer.

Säkra måltider

- Måltidsmiljön ska vara ren och hygien god. De som är i behov av specialkost eller har allergier känner att de tryggt kan förlita sig på att det finns kompetens och rutiner som stödjer dem i en säker kosthållning.

I framtagandet av riktlinjen har lagar som till exempel livsmedelslagen 2006:804 och Lag om offentlig upphandling 2016:1145 (LOU), Skollagen 2010:800, Socialtjänstlagen 2001:453 (SoL), och Hälso- och sjukvårdslagen 2017:30 (HSL) tagits i beaktande. Även aktuella föreskrifter och allmänna råd såväl som rekommendationer från Livsmedelsverket och Branschriktlinjer från SKR har använts i upprättandet av måltidspolicyn.

Förvaltningens bedömning

I förvaltningen serveras endast måltider inom förvaltningens egna hem för vård och boende (HVB). Verksamheten följer den nuvarande måltidspolicyn och serverar minst en vegetarisk måltid, en fiskmåltid samt husmanskost regelbundet. För placerade barn och ungdomar är förvaltningens HVB deras hemmiljö. Inspektionen för vård och omsorg

(IVO) som har tillsynsansvar över HVB har fastslagit att placerade barn och ungdomar har rätt få mat som är näringsriktig och passande om barnet eller den unge är vegetarian, eller av andra skäl inte äter viss mat. Förvaltningen anser att det är av vikt att individuella anpassningar och specialkost tillgodoses så att placerade barn och ungdomar får i sig näringsrik kost som passar deras preferenser för att bidra till ökat fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande.

Förvaltningens samlade bedömning är att den nuvarande måltidspolicyn är genomarbetad, tydlig och heltäckande. Den beskriver på ett pedagogiskt sätt vilka förväntningar som finns på måltidshanteringen och omfattar redan till stor del förändringarna som motionären lyfter som till exempel vikten av klimatsmart måltidshantering och att servera näringsrik kost. Dessutom betonar den nuvarande måltidspolicyn vikten av att måltiden ska anpassas till olika målgrupper och att matgästernas preferenser ska respekteras samt att matgästerna ska ha inflytande över måltiderna. Utifrån detta bedömer förvaltningen att det inte finns någon anledning att revidera den nuvarande måltidspolicyn.

Protokollsutdrag skickas till

Stadsledningskontoret

Socialförvaltning Nordost

Fredrik Johansson
Förvaltningsdirektör

Simon Flodén
Avdelningschef

2024-09-19

Motion av Emma Altenhammar (SD) om ny måltidspolicy enligt Uddevallas framgångsrika husmanskostmodell

Göteborgs offentliga måltider, som de som serveras i skolor och äldreomsorg, spelar en viktig roll ur både folkhälso- och kulturperspektiv. Matvanor formas tidigt och påverkar individers fysiska och psykiska hälsa. Därför är det avgörande att maten som serveras i kommunens verksamheter speglar de värderingar vi vill främja. När kommuner runt om i landet moderniserar sina måltidspolicys för att bli mer hållbara och närproducerade bör även Göteborg ta initiativ till att uppdatera sin policy. Uddevalla har infört en måltidspolicy som sätter svensk husmanskost i centrum och säkerställer ett mångsidigt och näringsrikt utbud med fokus på svenska och lokala råvaror.

Att införa en liknande inriktning i Göteborg skulle stärka den svenska matkulturen och möjliggöra för fler att ta del av näringsrika och kulturellt relevanta måltider. Husmanskosten är en viktig del av vår identitet och genom att basera måltiderna på den säkerställer vi att barn, äldre och andra invånare får näringsrik mat rotad i våra traditioner. Uddevallas policy innebär att måltider i offentliga verksamheter, som skolor och äldreboenden, baseras på husmanskost samt ett vegetariskt alternativ. Denna modell erbjuder möjligheten att tillgodose kostpreferenser av andra skäl än medicinska, som religiösa eller etiska, med det vegetariska alternativet.

Göteborg bör följa Uddevallas exempel och införa en måltidspolicy med svensk husmanskost som bas, valmöjligheter mellan rätter och ökad prioritering av lokalproducerade råvaror. Detta handlar inte bara om näringsriktig mat för alla, utan även om att stärka svensk livsmedelsproduktion och hållbarhet.

Förslag till beslut i kommunfullmäktige:

Kommunstyrelsen och berörda nämnder får i uppdrag att utarbeta ett reviderat förslag till Göteborgs Stads måltidspolicy i linje med den måltidspolicy som nyligen antagits av Uddevalla kommun.

Emma Altenhammar (SD)